

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

II. De Origenis à puero institutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ΕΥΣΕΒΙΟΥ^Α ΕΥΣΕΒΙΙ
 ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ,
 Εκκλησιαστικῆς ἰστορίας
 Λόγος 5.
 ΡΑΜΦΙΛΙ
 ECCLESIASTICÆ
 HISTORIÆ
 LIBER SEXTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ τῆς Σαβίτου διαγωγῆς.

Ὡς δὲ καὶ Σαβίτου διαγωγῆς κατὰ τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ἐκείνη. λαμπρὰ μὲν τῶν ἰσοε-
 βίας ἀθλητῶν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκκλη-
 σίαις κατὰ πάντα τόπον ἀπετελεῖτο μαρτύ-
 ρια. μάλιστα δ' ἐπλήθυνεν ἐπ' Ἀλεξανδρείας
 τῆς ἐπὶ Αἰγύπτου καὶ Θεβαίδος ἀθλητῶν ἀ-
 ρετινῶν ἀντόξιστοι ἐπὶ μέγιστον Θεοῦ πα-
 ραπεμπομένων σάδιον, διὰ καρφικωτάτης
 τε ποικίλων βασάνων καὶ θανάτου τῶν ἰσο-
 μωνῆς, τὰς ὧσα Θεοῦ σφάνης ἀναδεδυμένων.
 ἐν οἷς καὶ Λεωνίδης ὁ λεγόμενος Ὁριγῆνης
 πατὴρ τῆν κεφαλῶν δ' ὀλομῆς, νέον κομι-
 δὴ καλαίπει τὸν παῖδα ὅς δὴ ὁποίας ἐξ
 ἐκείνης ὡσεὶ τὸν Θεῖον λόγον ὡραζέσεως ἦν,
 ὡς ἀκαίρως διαβραχέων διελευθῆν τῶ μάλ-
 ῖσα πολὺ εἶναι ὡσαύτως τοῖς πολλοῖς τὸν ὡραζέ-
 τῆ βεβοημένον λόγον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Περὶ τῆς Ὁριγῆνης ἐκ παιδὸς ἀσπίσις.

Πολλὰ μὲν ὡς ἂν περ εἴποι, τὸν βίον τῆ
 ἀνδρός ἐν πολλῇ ὡραζέσει δια γρα-
 φῆς περιγράφουσι. δεῖται δ' ἂν καὶ ἰδίας ὡρα-
 ζέσεως ἢ περὶ αὐτῆς σὺν ταῖς. ὅμως δ' ἡμεῖς
 ἵπτε παρὸν ἵπτε μόνον τα πλείστα,
 διαβραχέων ὡς οἷον τε ὀλίγα ἅπαντα τῶν περὶ
 αὐτὸν διελευθόμεθα. ἐκ ἰνων ἐπιστολῶν καὶ ἰσο-
 ρίας τῶν καὶ εἰς ἡμᾶς τῶ βίῳ πεφυλαγμένων
 αὐτῶν γραμμάτων, τὰ δὴ πλείεστερα φέρουσι. Ὁρι-
 γῆνης καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ὡς εἰπεῖν ἀπαρτάνων ἀ-
 ξιομνημόνθ' ἂ μοι εἶναι δοκεῖ. δεκάτον μὲν γὰρ
 εἰπεῖν Σαβίτου τῆς βασιλείας ἔτος ἠγάθητο δὲ
 Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς λοιπῆς Αἰγύπτου λαῖτος.

CAPUT I.

De persecutione sub Severo.

Porro cum Severus persecutionem ^{Huc refer}
 adversus ecclesias excitasset, per ^{Nieph.}
 omnes quidem ubique locorum eccle- ^{c. 2. l. 5.}
 sias ab athletic pro pietate certantibus
 illustria sunt confecta martyria. Præci-
 pue tamen Alexandria increbruerunt,
 cum ex univerta Ægypto ac Thebaide
 lectissimi pugiles eo tanquam in am-
 plissimum Dei stadium deducerentur,
 & cujusque modi tormenta mortefque
 invicto animo perpeffi, immortales à
 Deo coronas acciperent. Inter quos
 Leonides qui Origenis pater fuisse di-
 citur, capite truncatus, supradictum fi-
 lium admodum adolescentem reliquit.
 Qui quanto animi impetu erga divi-
 nam fidem jam inde ab illa ætate fuerit
 affectus, non erit intempestivum pau-
 cis commemorare: præsertim cum
 ejus fama multis multorum hominum
 sermonibus celebretur.

CAPUT II.

De Origenis à puero institutione.

Quod si quis vitam illius viri ac- ^{Huc refer}
 tradere, longa profectò oratione o- ^{Nieph.}
 pus esset: idque argumentum pro- ^{c. 3. l. 5.}
 prium opus flagitaret. Verum nos in-
 præsentiarum pleraq; in compendium
 redigentes, pauca quadam de illo
 quoad fieri potest brevissimè refere-
 mus: partim ex quibusdam epistolis,
 partim ex sermonibus ejus discipulo-
 rum qui ad nostram usque ætatem su-
 perflites fuerunt, comperta in medium
 afferentes. Origenis res etiam à pri-
 mis, ut ita dicam, incunabulis gesta,
 commemoratione dignæ mihi videntur.
 Igitur Severo annum Imperii decimum
 agente, Alexandria & totius Ægypti
 Cc

praefecturam obtinente Lato, episcopatū verò ecclesiarum illarum post Juliani obitum Demetrio recens adepto: cum persecutionis ardentissimum flagraret incendium, atque innumerabiles martyrio coronarentur, Origenis animum adhuc admodum pueri tanta cupido occupavit martyrii, ut se periculis ipsis objiceret, & profilire ultrò atque irruere ad certamen gestiret. Jamque mors illi sine dubio proxima imminebat, nisi caelestis Dei Providentia plurimorum utilitati consulens, per matris ministerium impetum illius cohibuisset. Ac mater quidem primum verbis supplicando rogabat, ut materni affectus reverentia moveretur. Sed cum illum vehementius incitatum vidisset, ex quo patrem comprehensum in vinculis detineri intellexerat (quippe posthac toto animi impetu ad martyrium ferebatur) abscondita omni illius veste, domi manere invitum coëgit. Igitur ille nihil aliud sibi relictum esse animadvertens, cum supra aetatem cupiditas intenderetur: quietis impatiens, literas ad patrem misit quibus illum ad martyrium vehementissimè cohortabatur, his inter cetera verbis eum admonens: Cave mi pater, ne nostrā causā sententiam mutes. Atque hoc primum puerilis ejus indolis, & sincerissimi erga divinam Religionem affectus specimen à nobis commemoratum sit. Jamtum enim fidei nostrae doctrinam non vulgariter imbibeat, utpotè in divinis Scripturis jam inde à puero exercitatus. Neque verò in his mediocriter erat versatus, eum praeter liberalium disciplinarum studia, etiam sacris literis non perfundètoriè pater illum erudivisset. Quippe ante Graecarum literarum studium, sacris eum disciplinis exerceri praecipiebat: quosdam divinae Scripturae locos memoriae mandare ac recitare quotidie illum jubens. Nec verò pueri animus ab his abhorrebat, sed libentissimè in hujusmodi studia incumberebat. Adeo ut simplici & obyia sacrarum literarum lectione minimè contentus, majus aliquid inquireret, & profundiores jamtum sensus scrutaretur. Proinde patri facebat negotium, sciscitans ex illo quid sententia divinitus inspiratae Scripturae significaret. Ille verò

είας, ὡς ἐπαύματα παρέχων τῷ πατρὶ, ἢ ἄρα ἐθέλοι δηλῶν τὸ τῆς θεοπεισε γραφῆς ἀναπιωθανόμενον βέλημα. ἐκείνῳ ἢ τῷ μὲν δοκεῖν εἰς πρῶ-

A τῷ ἢ αὐτόδι παρρησιῶν τῷ Ἐπισκοπῆν νεοτότε μὲν Ἰελευανὸν Δημήτριον ὑπεὶ δὲ Φεβίου μέγα δὴ οὖν τῷ διωγμῷ πυρκαϊῆς ἀσπίδος, καὶ μυρίων ὄσων τοῖς καὶ τὸ μαζέλευον ἀναδεδυμένων σεφάνοις, ἔρως τοσαύτος μαζέλευον τὴν Ωεργίους ἐπὶ κομιδῇ παιδὸς ὑπαρχοῦν καταῆχε ψυχῶν, ὡς ὁμοσε τοῖς κινδύνοις χωρεῖν, ἀσπῆδ' ἀντεκέρμα ἴππ' ἰόν ἀγῶνι ἀσπῆδύμως ἔχων. ἢ δὴ γέ τοι μικρὸν ὅσον αὐτὸ καὶ τὰ τὸ δὴ τῷ βίβ' ἀπαλλαγῆς ἔπ' ἰσθμῶν καὶ τῶν μὴ ἐχὶ τῷ θεῖας καὶ ἔρανης ἀσπῆδου εἰς τὴν πλείων ὠφέλειαν διὰ τῆς αὐτῆς μητρὸς ἐμποδῶν αὐτῷ τῷ ἀσπῆδύμιας ἐνστάσης. αὐτὸ μὲν οὖν τὰ μὲν πρῶτα λόοις ἰκετεύουσα, τῆς ἀσπῆδ' αὐτὸν μητρικῆς διαθέσεως Φεβδ' ὠλεῖται παρακάλει. σφοδρῆτερον δ' ἰππ' ἰαντα θεοσαμένη, ὅτε γὰρ ἀλόνη τὸν πατέρα δεσμευμένη Φυλάτῃ, ὅλ' ἐγένετο τῆς πρῆς τῷ μαζέλευον ὁμῆς. τὴν πᾶσαν αὐτῆς ἀσπῆδ' ἔλαμνη ἐδῆτα, οἰκοὶ μένειν ἀνάγκη ἐπιγενέσθαι, ὡς ἐδ' ἐν ἄλλο πρᾶτῃ αὐτῷ πατρὶ τῆς ἀσπῆδύμιας ὑπερτῷ ἡλικίαν ἐπιτεταμένης. ἐχ' οἷός τε ὠν ἡρεμῶν, διαπέμπεται τῷ πατρὶ ἀσπῆδ' ἐπιπικατῆ τῷ πρῆς μαζέλευον συντάξας ἐπιστολὴν, ἐν ἧ καὶ λέξω αὐτῷ πατρὶ λέγων ἔπεχε, μὴ δὴ ἡμᾶς ἄλλο τι φρονήσης. τῆτο πρῶτον τῷ Ωεργίους παιδὸς ἀσπῆδ' ἰαντα, καὶ πρῆς τὴν θεοπέσειαν γησιώτα διαθέσεως, ἀναγραπὸν ἐς τὸ τεκμηλεῖον. καὶ ἢ δὴ καὶ τῷ τῆς πίσεως λόοις ἔσ' ἰσθμῶν ἀσπῆδ' ἡμᾶς καλαβέληται τῶν θεῖαις γραφαῖς ὄσ' αὐτῷ παιδὸς ἐπισκοπῆν. ἔμετριως γὰρ καὶ πρῆς ταύτας ἐπέπονθ' ἔσ' πατρὸς αὐτῷ πρῆς τῶν ἐγκυκλίων παιδεία, καὶ τῆτων ἔσ' πατρὸς ἐργον τῷ φροντῆδα πεπονημένον. ὄσ' ἀσπῆδ' ἰαντα γὰρ αὐτὸν, πρῆς τῆς τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων μελέτης, ὄσ' ἡγῆς τοῖς ἱεροῖς ἐνασπῆδ' ἰαντα παιδεύμασιν. ἐκμαθήσεις καὶ ἀσπῆδ' ἰαντα γελίας ἡμέρας ἐκάσθ' αὐτὸν εἰς πρᾶτῃ ἰαντα ἰαντα. ὄσ' ἀσπῆδ' ἰαντα δὲ ταῦτα ἐγένετο τῷ παιδί, ἀλλὰ καὶ ἀσπῆδ' ἰαντα πρῆς τῶν ἀσπῆδ' ἰαντα τα πονεῖντι ὡς μὴ δὴ ὄσ' ἀσπῆδ' ἰαντα ἀπλᾶς καὶ πρῆς τῶν ἱερῶν λόοις ὄσ' ἀσπῆδ' ἰαντα ἐντεύξαις ἰαντα δὲ τι πλέον καὶ βαδύτηρας ἢ δὴ ὄσ' ἐκείν' πολυπραγμονεῖν θεο-

SEVERUS.

σάπτον επέπληθην αὐτῶ, μηδ' ἐν ὑπερῆλικίαν
 μή τ' ἄποφανῆς διανοίας πεαιτέρω τί ζη-
 τεῖν ᾤσαντων ἰδίως ὃ παρ' αὐτῶ τὰ μεγά-
 λα γενηθῶς, τὴν μεγίστην ὁμολόγει τῶ πάν-
 των ἀγαθῶν αἰτῶ Θεῷ χάριν, ὅτι δὴ αὐτὸν
 τοῖσδε πατέρα χρέαζ παιδὸς ἤξιώσεν. ἐπι-
 ζήσαντα ὃ ἦδη πολλάκις καθεύδοντι τῶ παιδί,
 γυμνάσαι μὲν αὐτὸ τὰς ἐξέρνα φατίν' ὡσπερ
 δὲ θεῖα πνεύματος ἔνδον ἐν αὐτοῖς ἀφιερω-
 μένης, φιλήσασα τε σεβασμίας, καὶ τῆς εὐτεκνίας
 μακαριον αὐτὸν ἠγήσατο. ταῦτα καὶ ἕτερα
 τέτοις συγγῆ, πάλαι παῖδα ὄντα τὸν Ὀριγέ-
 νῳ χρέαζ μνημονεύσιν. ὡς ὃ ἦδη αὐτῶ ὡπα-
 τῆρ μαρτυρεῖ τετελειώθ. ἔσημος ἄμα μητρὶ
 καὶ βραχυτέρῳ ἀδελφοῖς τὸν δριμυμόν ἐξ,
 ἑπτακαίδεκάτον ἐπλήρης ἄγων ἐτ' ἄκα-
 λήπειαι. τὴν γαμῆν τὸ πατρὸς φεισσίας τοῖς
 βασιλικῶς ταμείοις ἀναληφθείσης, ἐν σπά-
 νειτῶν κατὰ τὸν βίον χειρῶν σὺν τοῖς παροσῆ-
 κισι καλασῶν, οἰκονομίας τ' ἐκ Θεοῦ καλαξισ-
 τῶ καὶ τυγχάνει δεξιῶσεως ὁμῶς ἀναπαύ-
 σεις, πᾶσα πνι πλυσίωλάτη μὲν τὸν βίον καὶ τὰ
 ἄλλα φειφανεσάτη γυναικὶ διαβόη-
 τῶν γαμῆν ἀνδρα φειπέση τῶν τότε ἐπὶ τῆς
 Ἀλεξανδρείας αἰρεσιωτῶν τὸ χρῶ δ' ἦν
 ἑστὶ Ἀντισχευῶς θεῖον ὃ αὐτὸν ὑόνειχε σὺν ἑαυ-
 τῇ, καὶ ἐν τοῖς μάλισα φειπέπεν ἡ δεδηλωμέ-
 νη, ἀλλὰ τὲτω γε ἐπάναγκες ὁ Ὀριγένης συ-
 νων, τῆς δὲ ἐκείνης πάλαι τὴν πίσιν ὀρθοδοξίας
 ἐναργῆ παρῆγεθ' ἀέγμαλα ὅτι δὴ μυρία
 πλήθους διὰ τὸ δοκεῖν ἰκανὸν ἐν λόγῳ τὸ Παύ-
 λου, τὸ τοῦ ἦν ὄνομα τῶ ἀνδρὶ, συναγομένε
 παρ' αὐτῶ ἐμόνον αἰρετικῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ μετέ-
 ρων. ἔδὲ πῶποτε παροσῆραπὴ κατὰ τὴν εὐχὴν
 αὐτῶ συζητῶν φυλάτῶν ἐξ ἐπὶ παιδὸς κανό-
 να ἐκκλησίας, βδ' ἐλυθόμενός τε, ὡς αὐτῶ ρή-
 ματι φησί περ αὐτός, τὰς τῶν αἰρέσεων δι-
 δασκαλίας, παροσῆραπὴ ὃ ὑπὸ τὸ πατρὸς ἐν
 τοῖς ἑλλήνων μαθημασιν, ἐκδυμότερόν τε καὶ
 ὑπὲρ τὴν ἐκείνην τελουτῆν τῇ πάλαι τῆς λόγους
 ἀσκήσει ὅλον ἔπιδ' ἐς αὐτὸν, ὡς καὶ πᾶσα-
 σκωδὴν ἐπὶ τὰ γραμματικὰ μετερίαν ἔχειν,
 μετ' ἐπὶ πολὺ τῆς τὸ πατρὸς τελειώσεως τῶ-
 τοῖς ἐπιδ' ἐδωκὸς αὐτὸν, εὐπόρει τῶν ἀναγ-
 καίων ὡς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ δαψιλῶς.

A coram quidem & in speciem puerum
 objurgabat: monens ne supra captum
 ætatis, neve ultra obvium & apertum
 Scripturæ sensum quicquam require-
 ret. Clam tamen apud se singulari gau-
 dio perfusus, deo bonorum omnium
 auctori gratias agebat maximas, quod
 se talis filii parentem efficere dignatus
 fuisset. Ac sapenumberò dormientis
 pueri cubiculum ingressus, pectus ejus
 nudasse dicitur, & velut quoddam divi-
 ni Spiritus sacrarium religiosè illud de-
 osculatus, semetipsum beatum ejusmo-
 di sobole prædicasse. Hæc & alia familia
 de Origene etiamtum puero referun-
 tur. Ceterum patre martyrii coronam
 adeptο, ipse cum matre & parvulis fra-
 tribus numero sex orbus relictus est, an-
 num agens ætatis septimum decimum.
 Et quoniam facultates patris in fiscum
 Principis illatæ fuerant, ad summam om-
 nium rerum penuriam unâ cum ne-
 cessitudinibus suis redactus, divinæ
 Providentiæ meruit auxilium. Excep-
 tus enim & refocillatus est à matrona
 quadam opulentissima & alioqui exi-
 mia; sed quæ celeberrimum quemdam
 virum Antiochia oriundum, hæretico-
 rum qui tunc erant Alexandriæ propu-
 gnatorem fovebat. Quem quidem mul-
 ier adoptivum filium secum domi ha-
 bens, mirum in modum complecteba-
 tur. Sed Origenes tametsi cum supra-
 dicto viro necessitate compulsus verfa-
 retur, ex eo tamen tempore suæ in re-
 cta fide retinenda constantiæ illustrissi-
 mum specimen edidit. Siquidem in-
 numerabili multitudo non hæretico-
 rum modò, sed etiam nostrorum ad
 Paulum (hoc enim illi viro nomen fuit)
 quotidie confluyente, eo quod eloquen-
 tia excellere videretur: ipse nunquam
 adduci potuit ut cum Paulo in precatio-
 ne confisteret: Ecclesiæ scilicet regu-
 lam servans à puero, & ut ipsemet ali-
 cubi loquitur, abominatus hæretico-
 rum dogmatum prædicationem. Porro
 cum græcanicis disciplinis primum à
 patre imbutus fuisset, & post ejusdem
 obitum totum se liberalibus studiis ve-
 hementius addixisset, adeo ut sufficien-
 tem usum ac peritiam artis Grammati-
 cæ affecutus videretur: paulò post pa-
 tris mortem eam artem profectus, ne-
 cessaria vitæ subsidia abundè, ut in illa
 atate, sibi comparavit.